

Stowarzyszenie Miłośników Żubrów

ul. Ciszewskiego 8 pok. 42, 02-786 Warszawa

tel. (022) 593 65 80

www.smz.waw.pl,

e-mail: izabela_bukowczyk@sggw.pl

Warszawa, 31 grudnia 2008 roku

SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI SMŻ W 2008

W 2008 roku Stowarzyszenie Miłośników Żubrów aktywnie realizowało zawarte w swoim Statucie cele. Pozyskaliśmy kolejnych nowych członków i na koniec roku SMŻ zrzesza 114 miłośników żubrów, w tym 6 członków wspierających. Poniżej przedstawiamy najważniejsze wydarzenia upływającego roku:

- 1) W ramach działań statutowych SMŻ obejmuje opieką osoby zainteresowane prowadzeniem hodowli i ochrony żubra. W kwietniu odbyła się wizyta trojga członków Stowarzyszenia w węgierskim Parku Narodowym w Aggtelek. Dyrekcja Parku, chcąc podnieść atrakcyjność parku dla turystów oraz wzbogacić bioróżnorodność, planuje utworzenie zagrody z żubrami. Wizyta miała na celu omówienie planów Parku, przedstawienie możliwości, perspektyw oraz problemów związanych z gatunkiem i metodami jego utrzymywania. Prace związane z przygotowaniem zagrody dla żubrów zostały natomiast zakończone w Kiermusach (podlaskie) i 7 kwietnia odbyło się uroczyste otwarcia pierwszej polskiej prywatnej zagrody żubrów. Niestety ze względu na mniejszą niż planowano powierzchnię zagrody przewiezione zostały jedynie trzy samice. Drogę, jaką ma przed sobą park w Aggtelek, przebył także pan Andras Mester z Fuzerkomlos na Węgrzech. Podczas kwietniowej wizyty można było podziwiać niemal gotową zagrodę dla żubrów z niezbędnym wyposażeniem. Po zakończeniu prac, w sierpniu do Fuzerkomlos przewieziono pięć żubrów z Polski (3 samice z rezerwatu w Pszczynie i po jednym samcu ze Smardzewic i Leszna), a uroczyste otwarcie zagrody odbyło się pod koniec sierpnia.
- 2) Opieka nad hodowcami, a także realizacja zawartych w umowie z WCS działań, obejmuje doradztwo i organizację wymiany zwierząt, by zadbać o rozłączność utrzymywania dwóch linii żubrów oraz uniemożliwić kojarzenia w bliskim pokrewieństwie. W związku z tym Stowarzyszenie zorganizowało wymianę trzech żubrów linii nizinno-kaukaskiej przebywających razem z przedstawicielami linii nizinnej w niemieckim Kropp. Ogrody zoologiczne w Łodzi i Poznaniu podarowały trzy zwierzęta linii nizinnej wymienione na przebywające w Kropp, które przewieziono w Bieszczady. Drugim przedsięwzięciem związanym z ochroną zmienności genetycznej i separacją dwóch linii była pomoc w wyborze i przewozie grupy żubrów do nowopowstałego rezerwatu w Vama Buzaului (Rumunia). Wybrano pięć żubrów linii białowiesko-kaukaskiej z trzech ogrodów

zoologicznych, w tym para z Goldau (Szwajcaria), samica z Parco Natura Viva w Bussolengo (Włochy) i para z Schlosshof (Austria). Transport wszystkich zwierząt był zorganizowany w listopadzie i mimo drobnych problemów zakończył się sukcesem. Ośrodek w Vama Buzaului będzie uczestniczyć w projekcie reintrodukcji w Karpatach poprzez przekazywanie młodych zwierząt do zagrody adaptacyjnej w Vanatori Neamt (Rumunia).

3) W pierwszej połowie 2008 roku Stowarzyszenie zakończyło prace związane z zamówioną przez Ministerstwo Środowiska ekspertyzą pt. „Opracowanie szczegółowych zasad prowadzenia hodowli restytucyjnej żubrów niezbędnych do wdrożenia „Strategii ochrony żubrów w Polsce”. Materialnym efektem prac jest wydanie książki pt. „Hodowla żubrów. Poradnik utrzymania w niewoli”. Poszczególne elementy ekspertyzy omówiono poniżej.

- Wydawnictwo: „Hodowla żubrów. Poradnik utrzymania w niewoli” - Książka ta po raz pierwszy w sposób usystematyzowany przedstawia wiedzę na temat podstawowych zasad postępowania z żubrami utrzymywanymi w niewoli. Ze względu na duży zasób praktycznych informacji poradnik będzie przydatny zarówno dla doświadczonych jak i początkujących hodowców. Elektroniczna wersja książki w formie pliku PDF jest zamieszczona na stronie internetowej Stowarzyszenia.
- Zasady tworzenia i prowadzenia prywatnych hodowli żubrów - omówiono procedury uzyskiwania zezwolenia na prowadzenie hodowli i wymagania stawiane pracownikom obsługującym żubry jak np. zakres szkolenia.
- Zasady przekazywania żubrów do hodowli w kraju i za granicą - omówiono zakres i standardy badań weterynaryjnych oraz metody transportu, w tym preferowaną w indywidualnych skrzyniach. Zaproponowano formę umowy (udostępnienia) pomiędzy dwoma hodowcami dopasowaną do każdej sytuacji. Umowa została skonsultowana z prawnikiem.
- Zasady funkcjonowania Banku Genów Żubra - Zaproponowano instytucjonalne i organizacyjne podstawy tworzenia Banku Genów zgodne z prawem wspólnotowym i przepisami weterynaryjnymi.
- Metody i zasady ograniczania szkód w gospodarce rolnej i leśnej - przedstawiono znaczenie wzbogacania naturalnej bazy pokarmowej, dokarmiania, grodzenia i odstraszania.
- Zasady eliminacji żubrów z hodowli, obrotu trofeami, skórą i mięsem - Omówiono sposób wyboru zwierząt oraz metody realizacji eliminacji. Po legalnej eliminacji problem obrotu trofeum i mięsem żubra wymaga wyjaśnienia sytuacji prawnej.
- Zasady i metody ochrony zmienności genetycznej - Przedstawiono tutaj zakres informacji potrzebnych do podejmowania decyzji o ważności żubra dla dalszej hodowli.

4) W 2008 roku Stowarzyszenie miało okazję rozwinąć swoją działalność wydawniczą:

- we wrześniu ostatecznie zostały zakończone prace związane z tworzeniem lekcji multimedialnej „Kilka faktów z życia żubra” przeznaczonej dla uczniów gimnazjów. W chwili obecnej płyta jest dystrybuowana wśród zainteresowanych ośrodków edukacji, szkół i innych placówek. W trakcie tworzenia jest także projekt rozpowszechnienia z wykorzystaniem lekcji multimedialnej wiedzy o żubrach w warszawskich szkołach. Niedługo na stronie internetowej SMŻ zostanie zamieszczony quiz będący uzupełnieniem lekcji tak, by jej użytkownicy i inni żądni

sprawdzianu swej wiedzy o tym gatunku, mogli zmierzyć się z różnorodnymi pytaniami.

- także we wrześniu, przy okazji VI ogólnopolskiej konferencji „Żubr w sieci Natura 2000”, która odbyła się w bieszczadzkiej Cisnej, SMŻ wydało pierwszy numer periodyku „Żubr i jego ochrona – biuletyn” („European Bison Conservation Newsletter”). Planowane jest wydawanie jednego numeru rocznie przy okazji krajowych konferencji, a publikowane będą recenzowane prace oryginalne, referaty naukowe i przeglądowe.

Zachęcamy do zgłaszania publikacji poprzez biuro Stowarzyszenia! Szczegółowe zasady przygotowywania prac znajdują się na stronie SMŻ.

- 5) 15 listopada w Warszawie odbyło się drugie Walne Zgromadzenie Członków SMŻ. Zebrały się jedynie 23 osoby, jednak tak niska frekwencja nie przeszkodziła w ustaleniu pewnych istotnych kwestii. Zebrani ponownie wybrali na Prezesa Panią Wandę Olech-Piasecką, natomiast wśród członków Zarządu Panie Zuza Nowak i Kasia Daleszczyk zastąpiły Państwa Magdę Malkiewicz i Zbigniewa Krasińskiego. Nowym członkiem Komisji Rewizyjnej została Pani Barbara Osińska. Walne Zgromadzenie Członków nadało Panu Profesorowi Januszowi Gillowi status członka honorowego Stowarzyszenia. Zgodzono się także, że jest dobrym pomysłem zwoływanie kolejnych Walnych Zgromadzeń podczas krajowych konferencji żubrowych.
- 6) Spotkania „Dookoła żubra” – spotkania otwarte dla członków i sympatyków SMŻ, które odbywają się w każdy pierwszy wtorek miesiąca, miały niezwykle szeroką tematykę.
 - 8 stycznia Pani dr Katarzyna Olbrych, doktor nauk weterynaryjnych przedstawiła tezy swojej pracy doktorskiej o morfologii narządów płciowych żeńskich żubra. Ciekawa prezentacja wywołała dyskusję na temat przyszłości badań naukowych nad żubrem.
 - Na początku marca Pan dr Mieczysław Hławiczka, lekarz weterynarii, opowiedział o swoich doświadczeniach związanych z opieką weterynaryjną nad stadem żubrów pszczyńskich, a prezentacja była wzbogacona ciekawymi zdjęciami z przebiegu różnych zabiegów oraz obserwacji stada.
 - W kwietniu Pani dr Zuza Nowak z Katedry Genetyki i Ogólnej Hodowli Zwierząt SGGW przedstawiła różnorodność teorii naukowych wyjaśniających pochodzenie żubra oraz jego relacje filogenetyczne z bizonem i innymi *Bovidae*.
 - We wtorek, 6 maja naszym gościem był Pan dr Bogdan Jaroszewicz z Białowieskiej Stacji Geobotanicznej UW. W swoim niezwykle interesującym wystąpieniu zatytułowanym „Po co roślinom żubr?” zaprezentował założenia i wstępne wyniki badań nad znaczeniem żubra dla rozprowadzania nasion roślin. Przedstawił również znacznie poszerzone względem istniejącego w literaturze menu żubra obejmujące kilkadziesiąt nowych gatunków roślin
 - Na początku czerwca spotkanie „Dookoła żubra” zostało poświęcone prezentacji niemal ukończonej lekcji multimedialnej o żubrze. W jej wyniku naniesiono ostatnie istotne poprawki.
 - Po wakacyjnej przerwie, wydłużonej ze względu na wrześniową konferencję, mieliśmy możliwość obejrzeć archiwalne i współczesne filmy o żubrach – wszystko dzięki Panu Januszowi Sochackiemu.
 - W listopadzie Pani dr Danuta Szytych przedstawiła niezwykle ciekawą prezentację o kulturotwórczej roli żubra. Skutkiem dyskusji było nieformalne postanowienie,

iż niezbędne jest tworzenie banku danych o wszelkich elementach kultury masowej, architektury i sztuk pięknych związanych z żubrem, a Pani dr Sztych jest świetną kandydatką na jego opiekunkę.

Zachęcamy do dzielenia się informacjami o artystycznych przedstawieniach żubra spotykanych podczas urlopowych wojaży, wzmiankach w literaturze oraz innymi ciekawymi zagadnieniami związanymi z żubrem!

- W grudniu studentka studiów inżynierskich na Wydziale Nauk o Zwierzętach SGGW, Pani Martyna Sieklucka, zaproponowała sposób prezentacji lekcji multimedialnej „Kilka faktów z życia żubra” w szkołach. Ciekawy sposób przekazu informacji oraz nawiązania kontaktu z uczniami wzbudził ogromny entuzjazm uczestników spotkania. W ramach pracy inżynierskiej Pani Martyny zebrane zostaną informacje o odbiorze płyty, jej efektywności w przedstawianiu wiedzy o żubrze oraz kształtowaniu ogólnej wrażliwości na zagadnienia związane z ochroną zagrożonych gatunków.
- 7) Od września 2007 roku Stowarzyszenia wspiera rozwój Biura Doradczego dla Hodowców Żubrów (European Bison Advisory Center – EBAC), zaś na początku grudnia 2008 zorganizowane zostało pierwsze zebranie Rady Biura. Zebrani goście – 20 przedstawicieli organizacji pozarządowych, administracji oraz hodowców z ośmiu krajów europejskich – dyskutowali na temat organizacyjnej strony Biura, jego najważniejszych celów i zadań oraz źródeł finansowania. Ostatni element spotkania - wycieczka do Puszczy Boreckiej - wywołała duży entuzjazm naszych zagranicznych gości. Spotkanie było owocne, a jednym z ustaleń była potrzeba powołania w Polsce organizacji pozarządowej, która będzie zrzyszczać zagraniczne Biura Regionalne.
- 8) Jednym z ważnych zadań Stowarzyszenia jest pozyskiwanie funduszy na ochronę żubra. Ten rok było bardzo łaskawy pod tym względem – uzyskaliśmy dotacje od:
- Wildlife Conservation Society (WCS) ze Stanów Zjednoczonych, które dużą kwotą wsparło realizację trzech zadań:
 - rozwój Centrum Doradczego,
 - transport żubrów linii białowiesko-kaukaskiej w celu ochrony zmienności genetycznej metapopulacji w Karpatach Wschodnich,
 - pobieranie prób oraz analizy DNA.
 - Large Herbivore Foundation, które przyznało dotację na rozwój Centrum Doradczego.
 - Kolejny raz działalność edukacyjną Stowarzyszenia wsparł bank PEKAO S.A.

Serdecznie dziękuję wszystkim sponsorom oraz aktywnie działającym członkom Stowarzyszenia!

Wanda Olech-Piasecka